

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ПРАЦІ

ДЕПАРТАМЕНТ З ПИТАНЬ ПРАЦІ

вул. Десятинна, 14, м. Київ, 01601, тел.: (044) 234-52-70, E-mail: dsp@dsp.gov.ua

№ _____ На № _____ від _____

Федерація профспілок Хмельницької області
вул. Соборна, 57,
м. Хмельницький, 29013

Про розгляд листа

Департамент з питань праці Державної служби України з питань праці розглянув лист Федерація профспілок Хмельницької області (далі – Федерація) від 06.06.2024 № 01-19-49 щодо надання роз'яснень (вх. від 07.06.2024 № 9772/2-24а) та повідомляє.

Відповідно до пункту 1 Положення про Державну службу України з питань праці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 № 96 (далі – Положення), Держпраці є центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику, зокрема з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю.

Підпунктом 46 пункту 4 Положення визначено, що Держпраці відповідно до покладених на неї завдань, забезпечує роботодавців і працівників інформацією та роз'ясненнями щодо ефективних засобів дотримання законодавства та запобігання можливим його порушенням.

Закон України «Про охорону праці» (далі – Закон) визначає основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, на належні, безпечні і здорові умови праці, регулює за участю відповідних органів державної влади відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні.

Відповідно до постанови Верховної Ради України від 12.09.1991 № 1545-XII «Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР» встановлено, що до прийняття відповідних актів законодавства України на території республіки застосовуються акти законодавства Союзу РСР з питань, які не врегульовані законодавством України, за умови, що вони не суперечать Конституції і законам України.

Типовим положенням про оцінку умов праці на робочих місцях і порядок застосування галузевих переліків робіт, на яких можуть встановлюватися доплати робітникам за умовами праці, затвердженим постановою Держкомпраці СРСР і Секретаріату ВЦРПС від 03.10.1986 № 387/22-78 (далі – Типове положення), визначено, що доплати за умови праці застосовуються на робочих місцях, на яких виконуються роботи, передбачені галузевим переліком робіт з важкими та шкідливими, особливо важкими та особливо шкідливими умовами праці. При цьому вказані доплати передбачені лише за неможливості усунення шкідливих виробничих чинників.

Згідно з підпунктами 1.1, 2.1 Типового положення міністерствами і відомствами мають бути розроблені та погоджені з ЦК профспілок відповідні галузеві переліки робіт, на яких можуть встановлюватися доплати працівникам за умовами праці.

Конкретні розміри доплат за роботу в шкідливих і важких умовах праці

встановлюються на основі атестації робочих місць пропорційно фактично відпрацьованому часу в несприятливих умовах праці (згідно з підпунктом 1.7 Типового положення). За умови раціоналізації робочих місць та покращенні умов праці доплати зменшуються або відміняються повністю.

Віднесення робіт до категорії зі шкідливими та важкими умовами праці здійснюється за результатами атестації відповідних робочих місць за умовами праці в Порядку проведення атестації робочих місць за умовами праці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.1992 № 442, та Методичних рекомендацій для проведення атестації робочих місць за умовами праці, затверджених постановою Міністерства праці України і Головним державним санітарним лікарем України від 01.09.1992 № 41.

Відповідно до статті 100 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП України) на важких роботах, на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, на роботах з особливими природними географічними і геологічними умовами та умовами підвищеного ризику для здоров'я встановлюється підвищена оплата праці. Перелік цих робіт визначається Кабінетом Міністрів України.

До затвердження такого Переліку в установленому порядку підвищена оплата праці за роботу із шкідливими умовами праці може здійснюватися за рахунок власних коштів підприємств, що визначено статтею 7 Закону.

На підприємствах, що утримуються за рахунок бюджету, розмір витрат на охорону праці встановлюється у колективному договорі з урахуванням фінансових можливостей підприємства, установи, організації.

Додатково повідомляємо, що відповідно до вимог статті 13 КЗпП України колективний договір може передбачати додаткові порівняно з чинним законодавством і угодами гарантії, соціально-побутові пільги.

Згідно з частинами другої та третьої статті 97 КЗпП України форми і системи оплати праці, норми праці, розцінки, тарифні сітки, схеми посадових окладів, умови запровадження та розміри надбавок, доплат, премій, винагород та інших заохочувальних, компенсаційних і гарантійних виплат встановлюються підприємствами у колективному договорі з дотриманням норм і гарантій, передбачених законодавством, генеральною, галузевими (міжгалузевими) і територіальними угодами. У разі, коли колективний договір на підприємстві не укладено, роботодавець зобов'язаний погодити ці питання з виборним органом первинної профспілкової організації (профспілковим представником), що представляє інтереси більшості працівників, а у разі його відсутності – з іншим уповноваженим на представництво органом.

Конкретні розміри тарифних ставок (окладів) і відрядних розцінок робітникам, посадових окладів службовцям, а також надбавок, доплат, премій і винагород встановлюються з урахуванням вимог, передбачених частиною першою цієї статті.

У разі наявності додаткових питань Федерація може звернутись до Міністерства економіки України, яке є центральним органом виконавчої влади що забезпечує формування та реалізацію державної політики, зокрема у сфері праці, зайнятості населення, трудової міграції, трудових відносин.

Звертаємо увагу, що листи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади не є нормативно-правовими актами, мають лише інформаційний характер та не встановлюють правових норм.

Директор

Володимир ГОНЧАРУК